

TERESA GIMPERA

AIXÍ ÉS LA VIDA

Per **TONI VALL**

Columna

TERESA GIMPERA
AIXÍ ÉS LA VIDA
Per TONI VALL

PRIMERA EDICIÓ: FEBRER DEL 2022

© TERESA GIMPERA FLAQUER, 2022

© ANTONI VALL KARSUNKE, 2022

DISSENY DEL PLEC DE FOTOS: AUSTRALIA COMUNICACIÓN E IMAGEN, S.L.

© COLUMNNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U.

AV. DIAGONAL, 662-664 - 08034 BARCELONA

ISBN: 978-84-664-2868-2

DIPÒSIT LEGAL: B. 433-2022

FOTOCOMPOSICIÓ: AURADIGIT

IMPRÈS A CATALUNYA - PRINTED IN CATALONIA

www.columnnaedicions.cat

*Les fotografies del plec de fotos són de l'arxiu personal de l'autora
excepte aquelles en què es menciona un altre copyright.*

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

Refugiada

L'habitació on vivíem quan vam ser refugiats. La recordo molt bé, la tinc gravada a la memòria. Els meus pares, Perfecte Gimpera i Núria Flaquer, són mestres republicans a l'Ateneu d'Igualada. El meu germà Josep neix el 1934 i jo, el 1936. Som igualadins. Esclata la guerra i els pares fugen. El pare se'n va a Argelers i nosaltres amb la mare. Amb una colla de nens i nenes orfes, anem a viure a l'Splendid, un hotel abandonat a Wimereux, Pas-de-Calais. A l'habitació hi ha un llit gran doble on dormim la mare i jo. El meu germà Josep dorm als peus, sobre un matalàs. I un nen de la meva mateixa edat a qui la meva mare ha acollit dorm dins d'un calaix. Hi ha també una finestra i una taula, on passo hores asseguda sense res

concret per fer. Me'n vaig a dormir cada nit amb un got d'aigua i un tros de pa. Veig un paraigua per primera vegada i hi ha un brogit constant, el xivarri quotidià de la gent que viu al mateix edifici. Convivim amb molts andalusos i se'm queda enganxat el seu accent. Un dia, temps després, dibuixo l'habitació i l'hi ensenyo a la mare. «No pot ser que te'n recordis, eres molt petita». Hi passo tantes hores que se'm queda incrustada a la memòria.

A la mare li fa por que els nazis ens agafin i decideix que tornem a casa. També té por que quan arribem ens fiquin a la presó per ser refugiats republicans. La tornada a casa es fa amb molts canvis de vehicle. Cotxes i trens. Hi ha un bombardeig a Figueres; a la mare li fa por que ens amaguem en un refugi i ens porta a un lloc discret dalt d'una muntanyeta. Tapats amb la manta de l'avi Joan que traginem durant tot el viatge. Asseguts sobre un monticle, esperem que ens deixin sortir. Saps aquella pel·lícula, *La vida és bella?* Doncs veig llums i coses rares, però encara no sé què vol dir «guerra». La mare ens protegeix i ens explica històries perquè ens evadim. A Barcelona, l'avi ens recull i ens porta a casa seva. Li pregunto amb accent andalús al meu germà:

—*Pero, José, cuándo vorvemo a Epaña?*

—Burra, que ja hi som, a Espanya!

Als quatre anys em bategen. Enfilada dalt d'un tamboret, em tiren l'aigua beneïda per sobre i quan arribo

a casa em miro al mirall. Penso que l'aigua em deu haver curat de les crostes que tinc per tot el cos des de França. El mirall, però, em retorna la imatge de la mateixa nena plena de crostes.

El pare és a Argelers. Un dia torna a casa. Obro la porta i veig un senyor alt i prim. És ell. «Hola, fes-me un petó», diu. «Jo a vostè no el conec», dic.

Neix una germana, la Maria, però mor als tres mesos d'una pulmonia. El dia del funeral me'l prenc com si fos una festa, amb berenar i tot.

Els pares

A casa hi ha coses de què no es parla gaire. Tothom té por, però no ho diem. Quan Franco surt a la ràdio o posen l'himne nacional, l'avi corre a apagar-la. M'enfado. A mi m'agrada aquella música, té ritme i és divertida: nana nana nanananana nanana. No ens explica per què l'apaga i ningú no gosa preguntar-l'hi. Fins que no sigui molt més gran no sabré què vol dir parlar de política.

Em fa més por la mare que el pare. Són molt diferents. L'economia és delicada, per no dir precària, per no dir desastrosa. Decideixen que qui ha d'estudiar és el noi, el meu germà. Fins als setze anys vaig a l'escola que ha muntat la mare, molt petita i sense mitjans. Per això

en diuen «l'acadèmia de les quatre taules». Després, ja amb més mitjans, li posen un nom oficial, l'Acadèmia Núria. Ella em fa de mare i de professora alhora. És molt estricta, molt inflexible. Se'm fa estrany, però no dic res. A casa, contaminada per la disciplina, fins i tot demano permís per anar al lavabo. És antinatural, forçat, però és el que hi ha. El pare és més afable i tranquil, em dona sempre diners per comprar lllaminadures. Uns anys més tard, ajudo la mare a l'escola. Tinc quinze anys i faig classe a nens de parvulari. Cobro cinc-cents pessetes al mes. No m'agrada gaire ensenyar, no hi tinc traça. Molt temps després, trobaré la manera d'explicar millor el que sé, de treure partit a l'experiència acumulada.

«Les dones no cal que estudiïn», em diu la mare. Que em casi jove i tingui fills, que ja m'anirà bé, i és el que s'espera de mi. Al final, acabaré traient-me el carnet de comptable i aprendré quatre coses de cultura general. No els puc retreure res; la misèria és gran. Em queda per sempre el complex de no haver estudiat prou, de no estar prou preparada, de no haver triat una vocació, allò que els nens pensen que volen ser de grans. Vull caminar pels cables dels tramvies i somio a ser noia dels encàrrecs. Quan vaig a Tordera, el poble del pare, sempre m'acompanya un noi dels encàrrecs al tren. Penso com d'emocionant és traginar un pa-

quet amunt i avall, un paquet que canvia de mans. Ves a saber què hi deu haver, allà dins, i jo soc l'encarregada de transportar-ho i d'entregar-ho. I si així faig algú feliç?

L'avi Joan

És el rei de la família, un home molt generós que sempre dona propines a tothom i regala cigars als conductors de l'autobús. Ens convida cada estiu a la seva estimada Menorca. Per a ell és fantàstic portar-nos a la seva pàtria. Cada any representa l'emoció de viure una petita aventura en temps de grisor. Fer les maletes, anar fins al port i pujar al vaixell *Ciudad de Mahón*.

El primer viatge em marejo com una sopa. L'avi m'ensenya a posar les cames en equilibri amb el vaivé del vaixell per no trobar-me malament i acaba marejant-se ell. A l'àvia Emilia li fa por que esclati alguna bomba de la Guerra Civil que hagi quedat al fons del mar. Es queda tot el viatge a la cabina, estira-

da a la llitera amb una ampolla d'aigua del Carme al costat.

En arribar al port de Maó, ens espera un cotxe de cavalls per anar fins a Villacarlos, a Cales Fonts. Allà tothom estima molt l'avi Joan, és com una institució a l'illa. Com m'agraden les cases blanques dels pescadors, les cales precioses, l'aigua blava i transparent, els carrers empedrats, l'olor de coca per esmorzar. I casa nostra, amb tres pisos, les finestres grans per on es veu el mar. Sortim amb barca i aprenc a nedar. Quina sensació de llibertat, de placidesa. Al pare li fa por que m'ofegui i em prohibeix que surti amb la barca fins que ell no hagi arribat a l'illa. No li faig cas. Les excursions, els amics, els primers festejos innocents, els comiats, el fulgor de l'adolescència. L'amor que es tenen els avis i que mai no veig en els pares. Es fan petons com si fossin jovenets. «Teresa, tu triomfaràs», em diu sempre ell.

A l'hivern, a Barcelona, regiro l'armari i busco les espadenyes d'estiu per olorar-les i recordar Menorca. Els records de Menorca són els millors de la meva vida. Avui, la meva germana Núria hi viu. Parlem molt sovint i gairebé sempre no pot evitar explicar-me que bé que s'hi està.